

Gezond groeien in nabijheid

Ontwikkelperspectief 2040

NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort

**Groeien in nabijheid -
Ontwikkelperspectief
NOVEX-gebied
Utrecht-Amersfoort**

September 2023
www.programma-uned.nl

Eén perspectief voor gezond groeien in nabijheid

Voor u ligt het Ontwikkelperspectief voor het NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort. Dit Ontwikkelperspectief is opgesteld onder het programma U Ned, door het Rijk en regionale overheden gezamenlijk. Met de waterschappen heeft ambtelijke afstemming plaatsgevonden.

Waarom dit Ontwikkelperspectief?

Eind 2020 werd het verstedelijkingsperspectief voor de Regio Utrecht, het ontwikkelperspectief 'Utrecht Nabij', bestuurlijk vastgesteld. Voor de regio Amersfoort is het ontwikkelbeeld 'Regio Amersfoort Centraal!' vastgesteld in 2021. In het bestuurlijk overleg leefomgeving 2022 is uitgesproken dat deze twee producten door Rijk en regionale partijen gezamenlijk worden ge-

zien als een verstedelijkingsstrategie. Om dit gebied goed te laten aansluiten bij de systematiek van het programma NOVEX is in U Nedverband besloten om een gezamenlijk Ontwikkelperspectief op te stellen, als een 'koepel' over beide producten. Op die manier ontstaat een eenduidig eenduidig document voor de hele regio met een gezamenlijk kaartbeeld waarin recente besluiten na vaststelling van 'Utrecht Nabij' en 'Regio Amersfoort Centraal!' zijn verwerkt.

Dit Ontwikkelperspectief kent, net zoals 'Utrecht Nabij' en 'Regio Amersfoort Centraal!', een horizon van 2040. Voorts focust dit Ontwikkelperspectief zich op de opgaven gezonde verstedelijking en mobiliteit, maar beziet daarbij ook bepalende thema's voor de verstedelijkingsopgave zoals water en bodem, groen, energie en klimaat. Daarbij realiseren we ons dat er ook in het landelijk gebied veel opgaven spelen, die uiteraard ook samenhangen met verstedelijking en waaraan via andere tafels wordt gewerkt. Al deze opgaven komen samen

in het ruimtelijk voorstel van de provincie Utrecht. Het ruimtelijk voorstel geeft straks inzicht of de uitvoering van de opgaven ruimtelijk mogelijk en realiseerbaar is. Het ruimtelijk voorstel zal eind 2023/begin 2024 leiden tot een ruimtelijk arrangement met daarin afspraken tussen Rijk en provincie. Ook dit Ontwikkelperspectief is een bouwsteen voor het provinciale ruimtelijke voorstel.

Wat staat er in dit ontwikkelperspectief?

Bij het opstellen is van het volgende uitgegaan:

- 'Utrecht Nabij' en 'Regio Amersfoort Centraal!' zijn de basis voor dit Ontwikkelperspectief. 'Utrecht Nabij' is bij de provincie Utrecht vastgesteld en vormde een bouwsteen voor de in 2021 vastgestelde Omgevingsvisie. Voor de gemeenteraden van de U10 is het IRP vastgesteld, dat consistent is aan 'Utrecht Nabij' en in samenhang en samenwerking daarmee is opgesteld. 'Regio Amersfoort Centraal!' is door

gemeenteraden en Provinciale Staten vastgesteld.

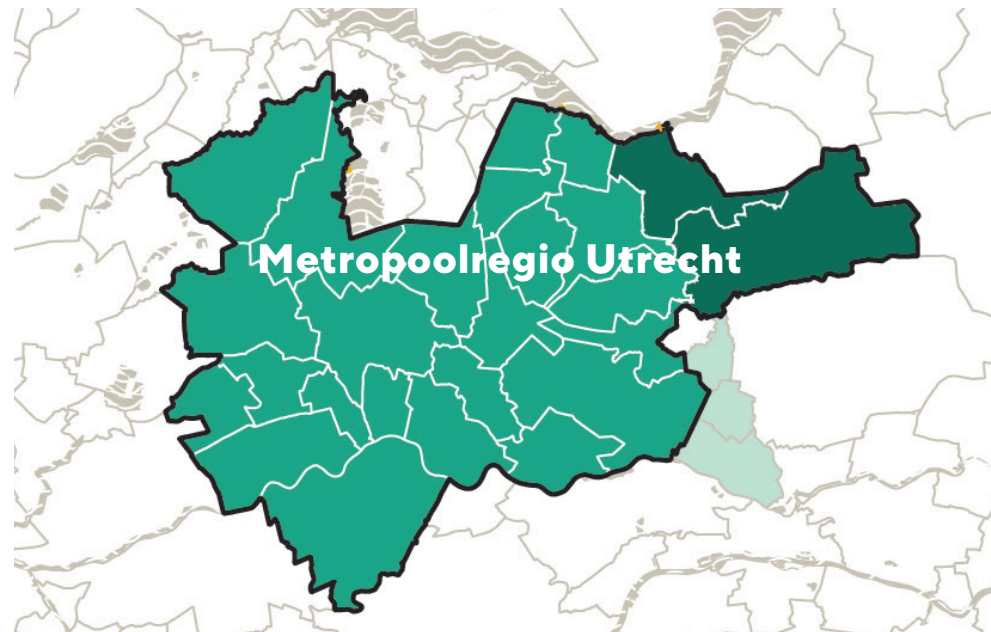
- In dit Ontwikkelperspectief worden drie overkoepelende uitgangspunten beschreven die gebaseerd zijn op de ‘zeven samenhangende principes’ uit ‘Utrecht Nabij’ en de ‘gezamenlijke pijlers’ uit ‘Regio Amersfoort Centraal!’
- Het gezamenlijk kaartbeeld is opgebouwd vanuit de beide regionale kaarten, waar dat ten behoeve van eenduidigheid nodig was is gebruik gemaakt van andere gezamenlijke bronnen (bv. Mobiliteitsstrategie). De bronnen zijn vermeld in de legenda.
- Actualisering heeft plaatsgevonden op basis van gezamenlijk genomen besluiten (BO MIRT 2022), zoals de mobiliteitsstrategie en informatie uit de gebiedsonderzoeken metropoolpoorten. Uitgegaan is van de geplande realisatie van die MIRT projecten welke randvoorwaardelijk zijn voor de groeiopgave van de MRU.
- Aanvulling heeft plaatsgevonden met nieuwe thema’s en accenten, die voortkomen uit het startpakket fysieke leef-

omgeving. Zie hiervoor de beschrijving in hoofdstuk 3. Deze thema’s worden geagendeerd, en worden meegenomen in de verdere uitwerking (uitvoeringsprogramma) zoals beschreven in hoofdstuk 5 ‘Vervolg’.

- Dit ontwikkelperspectief bevat geen nieuwe structurerende keuzes.

Relatie met ‘Utrecht Nabij’ en ‘Regio Amersfoort Centraal!’

Zoals aangegeven betreft dit Ontwikkelperspectief een integratie van beide onderliggende producten. Het ontwikkelperspectief ‘Utrecht Nabij’ en het ontwikkelbeeld ‘Regio Amersfoort Centraal!’ maken integraal onderdeel uit van dit Ontwikkelperspectief, en blijven waardevol omdat ze informatieve en meer gedetailleerde informatie bevatten.

Figuur 1: Ligging Metropoolregio Utrecht

Samen blijven werken aan de meest competitieve regio van Europa

In het hart van Nederland ligt het NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort, ook wel Metropoolregio Utrecht (MRU). Het is een veelzijdige regio met een hoge kwaliteit van leven, een duurzame leefomgeving en een sterke en innovatieve economie. De steden, dorpen en landschappen behoren tot de meest aantrekkelijke van Nederland.

De economie staat wat betreft competitiviteit op nummer 1 in Europa. De Metropoolregio Utrecht is het internationale hart van de gezonde samenleving. Bijna de helft van alle banen in de regio relateert aan het gezondheidscluster, dat regionaal,

nationaal en internationaal werkt aan de gezondheid van mensen in een gezonde leefomgeving. Met als kern het grootste en snelst groeiende science park van Nederland, is de regio de thuisbasis voor innovatiegerichte bedrijven en kennisinstellingen op wereldniveau. Circa 50% van alle Nederlandse medische en farmaceutische R&D is gevestigd in de MRU en het hart daarvan is het Utrecht Science Park (USP). De regio is bovendien een cruciale schakel in het nationale en internationale netwerk van snel-, spoor- en vaarwegen. Geen wonder dat deze regio de afgelopen decennia zowel demografisch als economisch snel is gegroeid.

Het is een plek waar mensen graag wonen, werken, studeren en recreëren. We beseffen ons dat we deze positie niet als een gegeven mogen beschouwen. Naar de toekomst toe vergt dit een gezamenlijke inspanning van Rijk en regio om de kwaliteiten te behouden en te versterken terwijl de regio blijft groeien. Nu al zorgt de de autonome groei en groei van de regio én van

de landelijke mobiliteitsvraag voor een overbelast mobiliteitssysteem en staat het gezonde leefklimaat onder druk. Bovendien is de huidige druk op de woningmarkt een maatschappelijk probleem, ook buiten de regio.

Het ontwikkelperspectief voor het NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort (verwoord in de documenten 'Utrecht Nabij' en in 'Regio Amersfoort Centraal!') schetst hoe Rijk en regio tot 2040 ruimte willen maken voor 165.000 nieuwe woningen en locaties voor ruim 110.000 extra arbeidsplaatsen. Om dat op een duurzame en gezonde manier mogelijk te maken zijn er niet alleen nieuwe woon- en werkgebieden nodig. Ook investeringen in een klimaatrobuuste inrichting, energieinfrastructuur, een goede bereikbaarheid, kwalitatief hoogwaardige en goed bereikbare landschappen en een aantrekkelijk en gezond leefklimaat zijn nodig. Zo behouden en verbeteren we wat zo geliefd is aan deze regio.

Een gezond mens in een gezonde leefomgeving maakt het verschil

Groei is geen doel, maar noodzakelijk om ervoor te zorgen dat iedereen die graag in de regio wil wonen, ongeacht inkomen of achtergrond, dat ook kan. En dat zijn er veel. De groeiopgave kan alleen duurzaam gerealiseerd worden als we slim verstedelijken volgens het principe van nabijheid en de thema's als klimaat, energie, groen en water daar slim aan gekoppeld worden.

Nieuwe woningen worden zoveel mogelijk binnenstedelijk en nabij bestaande knooppunten gebouwd, in gemengde milieus van wonen en werken. Op die manier wordt de ruimte efficiënt gebruikt en wordt bijgedragen aan duurzame mobiliteitsvormen: lopen, fietsen en ov.

Wonen en werken in het hart van Nederland

De MRU is de vestigingsplaats van het grootste gezondheidscluster van Nederland. Op en om het Utrecht Science Park werken honderdduizenden mensen dagelijks aan een gezondere wereld. De Nationale Topcampus Utrecht Science Park is het hart van het grootste life science en health cluster van Nederland en huisvest de op een na beste faculteit geowetenschappen ter wereld, dat sterk bijdraagt aan oplossingen voor de wereldwijde klimaatproblematiek en voor een wereldwijd gezondere leefomgeving. Om de groei van tienduizenden banen te accommoderen die dit groeiende gezondheidscluster met zich meebrengt, is verdichting van het Utrecht Science Park voorzien, is verdichting en verduurzaming van de volle regionale bedrijventerreinen noodzakelijk en zal geïnvesteerd moeten worden in ontsluiting van de sterk groeiende werklocaties en het

cluster en de woningen en voorzieningen die bij een (inter)nationaal topcluster horen.

De MRU neemt een speciale positie in het Stedelijk Netwerk Nederland in. De regio behoort landelijk tot de meest gewilde woningmarktregio's van ons land, wat de noodzaak van bouwen hoog maakt. MRU levert een substantiële bijdrage aan het oplossen van het nationale woningtekort via het in de woondeals Utrecht en Amersfoort (inclusief Barneveld en Nijkerk) opgenomen aantal woningen van 88.137 woningen in de periode 2022 tot en met 2030. Om aan de totale woningbehoefte te voldoen, zullen er in de provincie Utrecht van 2020 tot en met 2040 in totaal 165.000 woningen moeten worden gerealiseerd. Dat is bijna de gehele stad Utrecht er nog een keer bij. Hiervoor zijn ook voor de periode na 2030 meerdere locaties in beeld, waarvoor we onderzoek doen om met elkaar de juiste keuzes te kunnen maken en besluiten te kunnen nemen. Dit nemen

we mee in het adaptief ontwikkelpad zoals geschetst onder “Vervolg” (H5).

Door de aanstaande huishoudensgroei in de MRU neemt ook de behoefte aan ruimte voor werken toe. Zo is het belangrijk om in de regio arbeidsplaatsen te creëren voor deze inwonersgroei. Bovendien hebben deze nieuwe inwoners ook zelf behoefte aan werkfuncties in de vorm van stadsverzorgende bedrijven (zoals een loodgieter, schilder of dakdekker). De grote huishoudensgroei maakt voldoende ruimte voor werken dus extra van belang.

In de MRU zijn de gebieden Groot-Merwede (inclusief A12-zone) in Utrecht en Nieuwegein, Spoor/A1-zone in Amersfoort en Barneveld-Noord als grootschalige woningbouwlocaties aangewezen. Voorts is het onderzoek gestart naar de ontwikkeling van de locatie Rijnenburg voor woningbouw.

Bereikbaar houden van de regio én de nationale draaischijf

De regio is de nationale draaischijf voor vervoers- en transportnetwerken. De A1, A2, A12, A27 en A28 zijn van vitaal belang voor vervoer over de weg. Stations Utrecht Centraal en Amersfoort Centraal zijn nationale knooppunten in het Nederlandse spoor- en ov-netwerk. Nu al staat de bereikbaarheid onder flinke druk. De grote hoeveelheid nieuwe woningen en arbeidsplaatsen – ook in de omliggende regio’s – maakt deze opgave nog veel groter: in 2030 en 2040 zien we zonder maatregelen nieuwe forse bereikbaarheidsknelpunten ontstaan. De consequenties zijn niet alleen voor de regio enorm, maar raken ook de bereikbaarheid van Nederland als geheel. Dit wordt bevestigd in de Integrale Mobiliteitsanalyse (IMA 2021). In 2030 loopt het hoofdwegennet aan de zuidkant van Utrecht (A12/A2), de noordoostkant van Amersfoort (A1/A28) en tussen beide

steden (A28) vast. Ook ontstaan er knelpunten op de spoorverbindingen tussen beide steden (Utrecht-Amersfoort) en met de omliggende regio’s en Duitsland (Utrecht-Amsterdam, Amersfoort-Amsterdam en Utrecht-Arnhem-Duitse grens). Op Utrecht Centraal knelt de overstap van/ naar regionaal en lokaal vervoer en hinderen verschillende modaliteiten elkaar daar waar ze kruisen. Ook in en rondom Amersfoort Centraal en de stad Amersfoort zijn knelpunten geconstateerd in auto-, fiets- en spoorbereikbaarheid.

Dit maakt de bereikbaarheidsopgave – als onderdeel van de integrale verstedelijkingsopgave – drieledig:

- het op een duurzame wijze ontsluiten van nieuwe woningen en werklocaties, waarbij vooral ingezet wordt op het stimuleren van lopen en gebruik van fiets en ov;
- het accommoderen van de groei van mobiliteit en het in beweging houden van de draaischijf Nederland (ov en weg);

- het realiseren van de transitie naar een duurzaam mobiliteitssysteem, waarbij actieve mobiliteit en gebruik van ov gestimuleerd wordt (inzet op gedragsverandering).

Investeren in een hoogwaardig groenblauw raamwerk

Steden en dorpen in de MRU moeten, naast het maken van ruimte voor wonen, werken en bereikbaarheid, (blijven) investeren natuur, biodiversiteit, water en recreatieruimte. Groen en water in de omgeving is een belangrijk element van een goed leef- en vestigingsklimaat. Daarnaast is het essentieel om gezond te kunnen leven. Tenslotte levert het groen-blauwe netwerk ook een bijdrage aan een klimaatadaptieve leefomgeving door ruimte te bieden voor waterberging bij piekbuien, en zorgt groen en water voor het tegengaan van hittestress in het stedelijk gebied.

De woon- en werkgebieden in de MRU zijn omgeven door kwalitatief hoogwaardige landschappen en natuurgebieden. Deze kwaliteiten staan echter onder druk. Groen en landschap worden bedreigd door versnippering, verstening en afnemende biodiversiteit. Het is een uitdaging om het juiste evenwicht te vinden tussen het bouwen van woningen, werklocaties en voorzieningen met bijbehorende infrastructuur en het bewaren en versterken van groen en (cultuur)landschap.

In een verder verdichtend stedelijk gebied is het verbeteren van de bereikbaarheid en toegankelijkheid (en uitbreiden van) van het groen en landschap essentieel. Ook in de directe woonomgeving moet voldoende groen beschikbaar zijn, maar dan wel van hogere kwaliteit en beter verbonden met het buitengebied dan nu. Het groenblauwe raamwerk is belangrijk voor de verbindingen binnen de stad, tussen de stad en het landelijk gebied en voor de leefkwaliteit van aangrenzende woon- en werkgebieden.

In de provincie Utrecht is er te weinig groen per inwoner. Gezien de ruimtedruk is het realiseren van meer en bruikbaar groen een flinke opgave. Via de aanpak van Groen groeit mee wordt hieraan gewerkt, zowel via groenblauwe dooradering door de kernen, via groene scheggen als via (recreatie)groen en blauw en routes buiten de kernen. Bij de uitwerking van dit ontwikkelperspectief wordt de groenopgave meegenomen.

In het landelijk gebied spelen veel opgaven, die ook samenhangen met de verstedelijkingsopgave. Denk aan de stikstofopgave in relatie tot natuur, water en bodem en klimaat. Deze opgaven zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De provincie Utrecht werkt dit uit in een Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG). De aanpak in het landelijk gebied is onderdeel van het Ruimtelijk voorstel van Utrecht.

Thema's en accenten voor uitwerking

Eind 2022 heeft de Minister voor VRO het 'provinciaal startpakket fysieke leefomgeving' naar de provincies gestuurd. Hierin zijn aan de provincies vragen gesteld, waarvan de beantwoording wordt uitgewerkt in de provinciale ruimtelijke voorstellen. Aangegeven wordt dat er een belangrijke samenhang is met de NOVEX-gebieden: de Ontwikkelperspectieven zijn een belangrijke bouwsteen voor het provinciale ruimtelijke voorstel. Tegelijk zal het ruimtelijk voorstel ook kaders kunnen meegeven aan NOVEX-gebieden. Daarom is een aantal thema's en accenten hieronder beschreven. In het hoofdstuk 'Vervolg' is aangegeven hoe verdere uitwerking plaatsvindt.

Water en bodem sturend

Ons klimaat verandert en de grenzen van ons watersysteem komen steeds meer in zicht. Het klimaat wordt steeds grilliger: meer hevige buien, en vaker droge periodes. Het is noodzakelijk dat er voldoende ruimte is van overtollig water bij piekbui-

GESCHIKTHEIDSKAART VOOR NIEUWE WOON- EN WERKLOCATIES VANUIT WATER EN BODEM

De Utrechtse waterpartners (vier waterschappen, drie drinkwaterbedrijven en Rijkswaterstaat Midde-Nederland) hebben voor het grondgebied van de provincie Utrecht een geschiktheidskaart ontwikkeld [[Link naar geschiktheidskaart](#)]. Deze kaart geeft vanuit het water- en bodemsysteem inzicht in de geschiktheid en handelingsperspectief voor nieuwe woon- en werklocaties. De kaart vormt daarmee de ruimtelijke vertaalslag van het principe 'water en bodem sturend'. Bij de uitwerking van het ontwikkelingsperspectief wordt deze kaart betrokken om verdere invulling te geven aan het klimaat- en waterrobuuste inrichting van de gebiedsontwikkelingen. Het kan ingezet worden bij zowel de afweging tussen als bij de invulling van locaties, in samenwerking met andere processen (bijv. NPLG) en gebieden (bijv. NOVEX-gebied Groene Hart en omgeving Amsterdam-Rijnkanaal). Zie ook: [Maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving](#) en [Toekomstbestendig Bouwen](#).

en tijdelijk te bergen om wateroverlast te voorkomen. Ook moet juist voor droge periodes water vastgehouden worden. Dit vergt ook boven- en ondergrondse ruimte. Door het Rijk is eind 2022 aan overheden gevraagd om voortaan de principes van water en bodem sturend mee te nemen in de uitwerking van gebiedsprogramma's (Kamerbrief betreffende Water en Bodem Sturend, 25 november 2022). Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat keuzes niet mogen leiden tot afwenteling op toekomstige generaties, andere gebieden en van de private naar de publieke sector.

Energie

Voor de nieuw te realiseren woningen, bedrijfsvestigingen en voorzieningen is ook energie nodig. Het NOVEX-gebied wordt op dit moment geconfronteerd met de beperkingen van netcongestie, veroorzaakt door krapte op het hoogspanningsnet. Tijdige beschikbaarheid van capaciteit is een knelpunt voor de aansluitingen van gebruikers. De provincie Utrecht werkt samen met netbeheerders en regio's aan een meerjarenprogramma infrastructuur en klimaat (P-MIEK) en versnelling van de RO-pro-

cedures voor energie -infrastructuurprojecten. Uitbreiding van deze energie-infrastructuur heeft ook een ruimtelijke impact, en concurreert met andere functies, vooral in het landelijk gebied.

Groeien in balans

Uitgangspunt voor de beoogde ontwikkeling is gezonde groei, dat betekent dat het NOVEX-gebied ook in de toekomst een gebied is waar mensen graag wonen en verblijven. Dat betekent allereerst dat de leefkwaliteit op orde moet zijn. Geluidshinder moet worden teruggedrongen en de luchtkwaliteit moet worden verbeterd. Daarnaast vraagt dat om levendige woonwijken, met menging van wonen, werken en voorzieningen en verschillende typen woningen en woonmilieus, waarbij speciale aandacht voor het aandeel betaalbare woningen. In het kader van dit perspectief wordt met name aandacht gevraagd voor buurt overstijgende voorzieningen zoals sportparken, zwembaden, scholen voor voortgezet onderwijs en culturele voorzieningen.

Drinkwaterwinning

De drinkwaterwinning staat door de toenemende bevolking en het toenemende gebruik steeds verder onder druk. In de regio Utrecht-Amersfoort is de drinkwatervoorziening bij het toevoegen van ontwikkelingen met een watervraag (zoals huishoudens, stedelijk groen, bedrijven) niet vanzelfsprekend.

Ontwikkeling militaire terreinen

In het Strategisch Vastgoedplan heeft het Ministerie van Defensie aangekondigd logistieke en operationele eenheden te willen concentreren. Het gaat om het gebied op de Utrechtse Heuvelrug tussen Amersfoort, Soest, Leusden en Zeist. Om de kwetsbare waarden in dit gebied te beschermen en de extra druk op dit gebied op het gebied van mobiliteit, energiebehoefte en recreatie en rust in goede banen te leiden is een toekomstbeeld nodig. Betrokken partijen werken daarom aan een gebiedskompas. Gezien ligging in het hart van het NOVEX-gebied zal deze ontwikkeling de verdere uitwerking van dit Ont-

wikkelperspectief raken. Afstemming en samenwerking is daarom noodzakelijk.

Groeien in nabijheid volgens drie uitgangspunten

'Utrecht Nabij' en 'Regio Amersfoort Centraal!' kennen vergelijkbare vertrekpunten waarbij nabijheid het leidende principe vormt. Werk, school, winkels, gezondheidszorg, sport, recreatie, natuur, landschap: alles is vanuit huis zoveel mogelijk te voet of per fiets of met het ov goed bereikbaar. Dit principe geldt niet alleen voor het stedelijk gebied, maar ook voor vitale kernen.

Gezond groeien in nabijheid in de MRU kent **drie overkoepelende uitgangspunten** die op de pagina's na de kaart, waarop de opgaven tot 2040 te zien zijn, worden toegelicht.

Robuust groen-blauw raamwerk en divers landschap dat meegroeit en goed bereikbaar is.

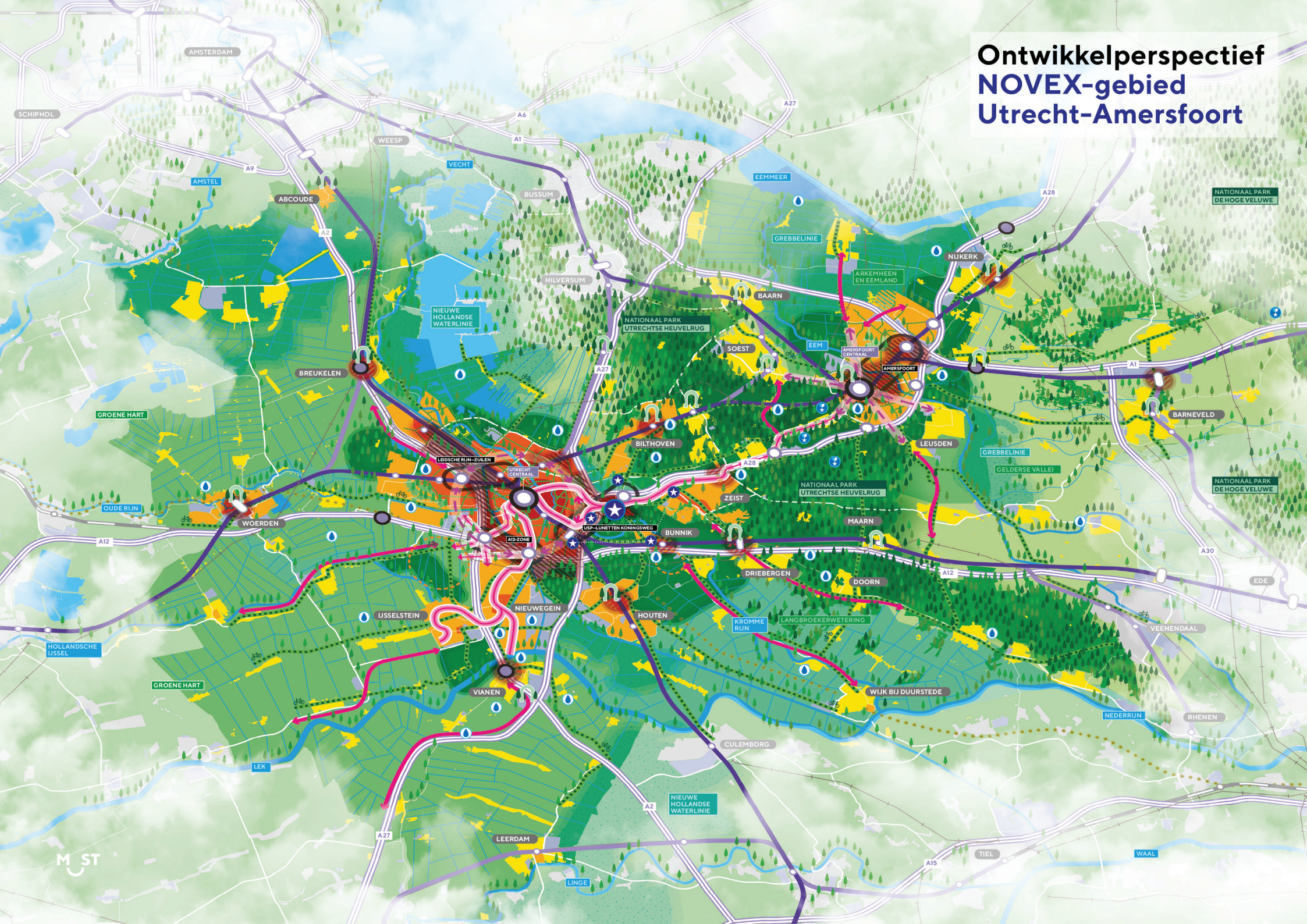

Verstedelijken in drie type milieus: metropoolpoorten, regiopoorten en vitale kernen.

Systemspromg voor een samenhangend multimodaal mobiliteitssysteem.

Ontwikkelperspectief NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort

LEGENDA Ontwikkelperspectief NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort

1

Robuust groen-blauw raamwerk en divers landschap dat meegroeit en goed bereikbaar is

Cultuurlandschappen

- Grebbe- en Nieuwe Hollandse Waterlinie
- Nationaal park
- Limes

Groenblauw raamwerk

- Groene poorten ¹
- Groenblauwe scheg
- Groene ringen ²*
- Groene bestemmingen ²*

Landschapstype

- Rivierengebied
- Droogmakerij
- Laagveengebied
- Zandgebied

2

Verstedelijking in drie type milieus: metropoolpoorten, regioporten en vitale kernen

Poorten/focusgebieden verstedelijking

- Metropoolpoort
- Regioport

Typering bebouwd gebied

- Metropolaan milieu ³
- Centrumgebieden ³
- Woongebieden ³
- Werkgebieden ³
- Vitale kernen

- Regionale weg
- Lokale weg (selectie)
- Wonen/werken buiten NOVEX-gebied
- Utrecht Science Park
- Defensieterrain ⁴
- Grondwaterbeschermingsgebied - huidig ⁴
- Water

3

Systemsprong voor een samenhangend multimodaal mobiliteitssysteem

Duiding HOV-structuur ³

- Utrecht
- Amersfoort

Fietsverbindingen (indicatief)

- Non-stop-regioroutes
- Fijnmazig fietsnet

OV-locaties

- Internationaal knooppunt
- Zoeklocatie Regiohubs ³
- Zoeklocatie Ringhubs ³
- Wijkhubs ²*
- Bus Rapid Transit (indicatief) ³
- U-link lightrail ⁵

Corridors

- Spoorlijn (sprinter)
- Spoorlijn (intercity)
- Autosnelweg
- Vaarwegen/rivieren

- 1) Indicatief in Regio Amersfoort
- 2) Niet op de kaart
- 3) Uit: Mobiliteitsstrategie U Ned (indicatief, nadere invulling op basis van adaptief programma)
- 4) Thema meenemen in het vervolg
- 5) Uit: OV-Netwerkperspectief 2025-2035

1 2 3

Robuust groenblauw raamwerk en divers landschap dat meegroeit en goed bereikbaar is

Inzet is het realiseren van een hoogwaardig groenblauw raamwerk en bestaat uit twee onderdelen:

1. Een sterk groenblauw raamwerk in en om de stad in drie opeenvolgende lagen: de **groenblauwe scheggen** die samen met andere lijnelementen de stad met het buitengebied verbinden (1), de verbindingen voor natuur, water en recreatie als **'groene ringen'** (2) en de binnen dit raamwerk gelegen **groene bestemmingen** zoals: recreatie, erfgoed en natuur waarbij ook ruimte is voor sport (3). Naast de benodigde versterking van de groene scheggen, groene ringen en groene bestemmingen, moet groen meegroeien met de verstedelijking van de drie metropoolpoorten,

de tien regiopoorten en met mogelijke uitleglocaties. Zowel binnen het stedelijk gebied als daarbuiten. Klimaatadaptatie wordt hierbij meegenomen. Tenslotte biedt een groenblauw raamwerk kansen voor het nemen van klimaatadaptieve maatregelen.

2. Een robuust netwerk van groen ingerichte fiets- en wandelverbindingen, inclusief bruggen, tunnels en kruisingen met andere infrastructuur. Het gaat om een systeemsprong voor de fiets met een duidelijke hiërarchie van actieve verkeersverbindingen, zoveel mogelijk binnen het groenblauwe raamwerk van scheggen en ringen. Hierbij kunnen woon-werk en recreatief fietsen gecombineerd worden. Dit draagt bij aan de bereikbaarheid van alle verstedelijkingslocaties en groengebieden in en rond de stad, waar mogelijk gecombineerd met ecologische verbindingen. Ov-knopen nabij waardevolle landschappen worden entrees tot natuur en landschap (**Groene Poorten**).

GROEN GROEIT MEE

In 2020 is gestart met het programma Groen Groeit Mee. Daarin werken provincie Utrecht, drie Utrechtse regio's (U10, Regio Amersfoort en Utrechtse gemeenten uit de regio Foodvalley) en waterschappen samen. Met tal van andere organisaties wordt in het programma gewerkt aan een gezonde leefomgeving en een aantrekkelijk vestigingsklimaat, waarin (recreatief) groen meegroeit met de verstedelijking. In 2021 zijn 'groene' en 'blauwe' opgaven in de provincie Utrecht geïnventariseerd en mogelijke financieringsbronnen in beeld gebracht. Als afronding van deze eerste fase ondertekenden provincie Utrecht, alle gemeenten in de provincie Utrecht, waterschappen en een groot aantal andere betrokken organisaties op 7 februari 2022 het Groen Groeit Mee Pact. In het Bestuurlijk Overleg Verstedelijking Noordwest van 24 november 2021 is rijksondersteuning uitgesproken en recentelijk in het BO MIRT van 11 november 2022. In de tweede fase van het programma wordt nadrukkelijk de koppeling gelegd met gebieden en worden financieringsbronnen gezocht. Voldoende middelen voor groen zijn immers randvoorwaardelijk om de verstedelijking op een goede manier te kunnen accommoderen.

1 2 3

Verstedelijken in drie type milieus: metropoolpoorten, regiopoorten en vitale kernen

Richting 2040 is de verwachting dat, met de benodigde investeringen in mobiliteit en ruimtelijke kwaliteit, de MRU met in totaal 165.000 woningen groeit. Dit aantal is in lijn met de verwachte vraag op de woningmarkt. Deze groei kan alleen plaatsvinden als Rijk en regio samen een gebalanceerde strategie voor verstedelijking, bereikbaarheid en leefbaarheid hanteren, gebaseerd op nabijheid en een groeiend aandeel lopen, fiets, ov in de totale verplaatsingen (mobiliteitstransitie). Door groei van het aantal inwoners zal ook behoefte zijn aan:

- Voorzieningen: direct gelinkt aan groei huishoudens, zoals zorg, onderwijs, winkels, cultuur, sport en plekken voor ontmoeting;

- Bedrijfsruimten: indirect gelinkt aan groei huishoudens door toenemende behoefte aan stadsverzorgende bedrijvigheid maar ook ten behoeve van de circulaire economie en als gevolg van transformatie van bestaande bedrijvenlocaties;
- Mogelijk kantoren: rondom bepaalde ov-knooppunten.
- Groen, energie en drinkwatervoorziening, zoals beschreven in hoofdstuk 3.

Metropoolpoorten liggen in het binnenstedelijk tussengebied, zijn slim gepositioneerd in het stedelijk weefsel en zijn onderling goed verbonden met multimodale verbindingen. Dit maakt dat deze locaties veel potentieel hebben om zowel de groeiopgave te faciliteren als om het multimodale mobiliteitsnetwerk (fiets, ov en weg) te versterken. Het gaat hierbij om: A12-Zone; Utrecht Science Park – Lunetten Koningsweg; Leidsche Rijn – Zuilen (Utrecht), Amersfoort Centraal en Amersfoort Schothorst.

Regiopoorten: Regiopoorten liggen buiten het stedelijk kerngebied maar kennen een goede ov-verbinding met Utrecht, Amersfoort en plekken buiten de regio. Regiopoorten worden gekenmerkt door een stedelijk gemengd woonmilieu waar nabijheid, fietsen, lopen en ov bepalend zijn voor de ruimtelijke opbouw. Het gaat dan om: De Bilt- Bilthoven; Breukelen; Bunnik; Houten; Vianen; Woerden; Zeist-Noord; Driebergen-Zeist; Nijkerk en Barneveld.

Vitale kernen: Een van de kwaliteiten van de MRU is dat deze een grote diversiteit aan middelgrote en kleine kernen kent. Ook voor deze kernen is het nabijheidsprincipe leidend. Hoewel de ontwikkelpotentie hier kleiner is zal ook in deze kernen worden bijgebouwd, zodat deze kernen vitaal blijven. Hiervoor is maatwerk noodzakelijk.

Een gezond en duurzaam landelijk gebied met een perspectief voor landbouw, water, natuur en klimaat is ook een belangrijke basis voor dit NOVEX-gebied en met

name sterk gekoppeld aan de ontwikkeling van vitale kernen.

Ontwikkelkoers tot 2030

Met de in de woondeals afgesproken opgave van 88.137 woningen levert de MRU een substantiële bijdrage aan het inlopen van het woningtekort. Om deze opgave te realiseren, wordt gewerkt aan de realisatie van twee grootschalige woningbouwlocaties en wordt tempo gemaakt op de andere locaties uit de woondeal. De grootschalige woningbouwlocaties tot en met 2030 zijn de Utrecht Groot-Merwede (inclusief A12-zone) en Amersfoort Spoor-/A1-zone.

Ontwikkelkoers na 2030

De verdere toename van het aantal woningen en arbeidsplaatsen zal na 2030 voor een groot deel worden geconcentreerd in het stedelijk kerngebied van Utrecht en Amersfoort en omliggende kernen, mits daar de condities gezond stedelijk leven en bereikbaarheid gerealiseerd kunnen worden. Ook is er ontwikkelruimte in diverse Regiopoorten: goed per OV ontsloten loca-

ties in de kernen om Utrecht en Amersfoort heen, met potentie voor toevoeging van woningen en arbeidsplaatsen.

Binnen de MRU onderscheiden we verschillende gebieden die zich na 2030(en deels daarvoor) verder kunnen ontwikkelen:

- Metropoolpoorten:
  - A12-zone (onderdeel van grootschalige woningbouwlocatie Groot-Merwede) en doorontwikkeling naar Rijnenburg;
  - Utrecht Science Park en Lunetten/Koningsweg (de potentie van de vervoersknoop wordt door de regio nader onderzocht);
  - Leidsche Rijn – Zuilen – Overvecht;
  - Amersfoort Centraal – Schothorst (deels onderdeel van de grootschalige woningbouwlocatie Spoor-/A1-zone).
- De Regiopoorten:
  - Woerden, Bunnik, Breukelen, Vianen, Houten, Driebergen-Zeist, De Bilt en Zeist Noord.
  - Verkennen van Regiopoorten re-

gio Amersfoort: Nijkerk en Barneveld (als onderdeel van Regio Amersfoort, liggend in de provincie Gelderland).

De grote woningbouwopgave gaat gepaard met een groeiende vraag naar werken: meer inwoners betekent meer vraag naar voorzieningen, maar ook naar (stadsverzorgende) bedrijvigheid. Dit kan zich vertalen in behoefte naar verschillende type werklocaties waaronder bedrijventerreinen en mogelijk ook aanvullende behoefte aan kantoren rondom ov-knooppunten. De ruimte voor bedrijvigheid zal moeten meegroeien met de ontwikkeling van woningen, zowel in de ontwikkelkoers tot 2030 als na 2030.

1 2 3

System sprong voor een samenhangend multimodaal mobiliteitssysteem

De knelpunten in het huidige mobiliteitsstelsel, de autonome groei van mobiliteit, de groei van de metropoolregio Utrecht en die van andere regio's is zo fors dat een system sprong in het mobiliteitsstelsel noodzakelijk is, voor alle modaliteiten.

De groei van het aantal inwoners, arbeidsplaatsen in en om de regio en de autonome groei van mobiliteitsbewegingen en de daaruit voortvloeiende verplaatsingen zorgen ervoor dat de bereikbaarheidskwaliteit onder de grote druk komt te staan als er geen kwaliteitssprong wordt gemaakt in de infrastructuur. Deze sprong is nodig, ook met een forse inzet op gedragsbeïnvloeding en goede afstemming tussen verstedelijking en bereikbaarheid. In de stad Utrecht wordt de noodzaak van een

schaalsprong versterkt door de sterke (binnenstedelijke) groei van het aantal woningen, inwoners en arbeidsplaatsen. Dit leidt tot fors hogere dichtheden, waardoor de druk op de ruimte toeneemt. In Amersfoort is een kwaliteitsslag in het regionale mobiliteitsstelsel nodig vanwege de binnenstedelijke bouw- en mobiliteitstransitie opgave in combinatie met een relatief hoge autoafhankelijkheid. Bereikbaarheid tussen centrumsteden en regiogemeenten is essentieel voor het functioneren van de regio.

Om de opgaven op langere termijn het hoofd te kunnen bieden en de nieuwe woningen en arbeidsplaatsen te kunnen ontsluiten wordt ingezet op een viertal richtinggevende principes. In het BO MIRT 2022 hebben Rijk en regio de richtinggevende principes die opgesteld zijn in de Mobiliteitsstrategie U Ned 2040 onderschreven en hebben de gesignaleerde mobiliteitsopgaven 2040 vastgesteld, en constateren dat ondanks toepassing van de principes de opgaven op alle netwer-

ken omvangrijk zijn en blijven en dat vraagt om stevige maatregelen.

1. Afstemming verstedelijking en bereikbaarheid: nabijheid en de juiste vervoerwijze op de juiste plek

Verstedelijkingslocaties zo kiezen en ontwerpen dat werklocaties, voorzieningen en OV-knopen op 10 à 15 minuten lopen en fietsen bereikbaar zijn, waarmee in stedelijk gebied meer nadruk komt te liggen op OV en fiets. Daarom concentreren we de verstedelijking voornamelijk in de Grote U (waaronder grootschalige NOVEX-woningbouwlocatie Groot Merwede), de grootschalige NOVEX-woningbouwlocatie Amersfoort Spoor/A1-zone en de Regiopoorten. Op die manier profiteren ook de bestaande woon- en werkgebieden van de extra voorzieningen.

2. Vraag naar mobiliteit afremmen en spreiden

De vraag wordt beïnvloed door parkeerbeleid, betalen naar gebruik en het

stimuleren van niet en anders reizen (Korte Termijn Aanpak). We zetten hier maximaal op in, passend bij de aard van het gebied. De vlakke heffing zoals het Kabinet Rutte IV voornemens was in 2030 wordt gehanteerd als uitgangspunt voor het vervolg.

3. Verbeteren mobiliteitsnetwerken

- Betere stedelijke en regionale wandel- en fietsnetwerken.
- Systeemsprong OV: De ruggengraat van het ov-netwerk wordt gevormd door de Sprinterassen en regionale ov-assen. Aanvulling daarvan op enkele spaken is noodzakelijk, waarbij de Merwedelijn als meest voor de hand liggende optie wordt onderzocht.
- Herontwerp van het wegennetwerk, met als kansrijke richting ontvlechting nationaal hoofdwegennetwerk (auto-draaischijf), geregionaliseerd regio-netwerk en verlangzaming van de auto in stedelijk gebied.

4. Soepele ketenreizen van deur tot deur met mobiliteitshubs

Wijkhubs en ringhubs vervangen regulier straatparkeren in (hoog)stedelijk gebied. De regiohubs worden ontwikkeld aan de invalsroutes naar Utrecht en Amersfoort, met het doel om het regionaal autoverkeer op te vangen vóór de knelpunten. De hubs dragen bij aan het verbeteren van doorstroming op de autosnelwegen én aan de mobiliteitstransitie.

Schaalsprong fiets

De schaalsprong fiets, beschreven in het Regionaal Toekomstbeeld Fiets provincie Utrecht (november 2021), is een randvoorwaarde voor het bereikbaar houden van de versnelde woningbouw en een gezonde, groene en inclusieve leefomgeving. Het grootste deel van alle verplaatsingen in de MRU ligt op fietsafstand (ca 10-15 km). Dankzij de focus op 'gezonder leven in een stedelijke regio voor iedereen' en de keuze voor nabijheid als verstedelijkingsprincipe krijgen de wandel- en fietsnetwerken een nog belangrijkere rol. Wandelen en

fietsen zijn de meest gezonde, betaalbare, duurzame en ruimte-efficiënte vormen van mobiliteit. Kortom, de randvoorwaardelijke basis van de benodigde mobiliteitstransitie bestaat uit verbeterde stedelijke en regionale wandel- en fietsnetwerken.

Systeemsprong OV

Een systeemsprong OV is noodzakelijk als ruggengraat voor de MRU. In Utrecht is een systeemsprong OV een cruciale randvoorwaarde voor verdere groei, niet alleen in Groot Merwede. Voor Utrecht is het lange termijnperspectief van het wiel met spaken om vanuit de regio naar de metropoolpoort te reizen het leidend concept. In en rondom Amersfoort wordt uitgegaan van een sternetwerk van BRT-verbindingen dat nader wordt uitgewerkt, op basis van de U Ned Mobiliteitsstrategie en de OV-concessie van de provincie Utrecht. Ook de uitwerking van HOV tussen USP en Amersfoort behoort bij dit perspectief.

Herontwerp wegennetwerk

Het autonetwerk in de metropoolregio Utrecht vervult een landelijke draaischijf-functie die van belang is voor de nationale en regionale bereikbaarheid. Bovendien zal het buitengebied in de metropoolregio sterker auto afhankelijk blijven dan centrumgebieden. De realisatie van de projecten A27/A12 Ring Utrecht en A1/A28 knooppunt Hoevelaken zijn belangrijk voor de bereikbaarheid en de doorstroming om zowel regionaal als doorgaand autoverkeer te faciliteren. Ook na realisatie van deze projecten verwachten we nog een forse bereikbaarheidsopgave en knelpunten op het autonetwerk, die gezien de beperkte middelen lastig te realiseren zijn. Er zal naast investeringen in het hoofd- en onderliggend wegennet dan ook volop inzet nodig zijn op de mobiliteitstransitie waaronder vraagbeïnvloeding om te zorgen voor een goede bereikbaarheid en de doorstroming van verkeer op orde te houden.

Een mogelijke oplossingsrichting voor de autonetwerken is een sterkere ontvlechting van het regionale en doorgaande verkeer met verschillende doorstromingsnormen (stapsgewijs “redesign”). Deze oplossingsrichting lijkt verkeerskundig kansrijk, maar er moet nog nader worden gekeken naar de ruimtelijke en technische mogelijkheden, zo efficiënt mogelijk gebruik van asfalt, minimale versnippering en kosten. Binnen woongebieden in de metropoolregio is een standaard van 30km/u speerpunt. Het past goed bij het doel ‘gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen’; het draagt bij aan oversteekbaarheid, veiligheid, geluid en verblijfskwaliteit. ‘Het nieuwe 30’ is in de uitwerking altijd maatwerk. Punt van aandacht is onder andere dat de reistijden en betrouwbaarheid van het OV geborgd blijven.

Vervolg

We kiezen ervoor om de uitwerking van de opgaven die nodig zijn voor de verwezenlijking van het Ontwikkelperspectief zoveel mogelijk te integreren met de reeds lopende onderzoeken en uitwerkingen in het programma U Ned om zo tot een samenhangende, adaptieve programmering te komen voor verstedelijking en mobiliteit.

Dit adaptieve programma is tevens de uitvoeringsagenda voor het NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort. Voor het NOVEX-gebied zal ook een regionale investeringsagenda (RIA) worden opgesteld.

In dit Ontwikkelperspectief wordt, aanvullend op wat al loopt, een aantal thema's dan wel accenten uit het startpakket fysieke leefomgeving geagendeerd. Deze worden meegenomen bij de verdere uitwerking. Denk aan:

- Water en bodem sturend meenemen bij verdere uitwerkingen waar dat nog niet is gebeurd;
- Energie en klimaat meenemen bij verdere uitwerkingen;
- De door Rijk en regio onderschreven richtinggevendende principes uit de Mobiliteitsstrategie U Ned bij de uitwerking toepassen;
- Concretiseren maatregelen groenblauw raamwerk van o.a. groen Groeit Mee en de NOVEX-woningbouwlocaties zoals afgesproken tijdens het BO MIRT 2022;
- Defensie-opgaven (Utrechtse Heuvelrug) betrekken bij verdere uitwerking;
- Verdiepen opgaven Amersfoort in gebiedsonderzoek.

Adaptief programmeren

Het ontwikkelperspectief voor het NOVEX-gebied Utrecht en Amersfoort is het wenkend perspectief tot 2040. Door adaptief te programmeren willen we dat zo goed mogelijk realiseren. We realiseren ons dat niet alles altijd kan en er zowel in-

houdelijk als financieel keuzes nodig zijn. En het is zaak tussentijds bij te sturen op basis van actuele ontwikkelingen.

Om scherp en goed te kunnen sturen, zullen we iedere afweging niet alleen op een specifiek onderwerp moeten maken, maar ook in samenhang met andere opgaven of elementen. Zowel op inhoud, planning als schaalniveau (impact lokaal, regionaal en waar nodig ook nationaal) en haalbaarheid. De komende jaren doen zich kantelpunten voor waar nationaal, lokaal of regionaal op geanticipeerd moet worden, denk aan de vormgeving van de Merwedelijn en de mogelijkheden voor verstedelijking. En denk bijvoorbeeld aan het invullen van de condities als klimaat en de energie-, water- en groenvoorzieningen in relatie tot de realisatie van woningen en arbeidsplaatsen. Dat onderstreept de urgentie om juist nu werk te maken van adaptief programmeren. In het kader van adaptief programmeren werken Rijk en regio aan vier producten (zie volgende pagina):

1. Een adaptief ontwikkelpad 2040, inclusief een beeldend verhaal waarin de projecten die uitvoering geven aan het ontwikkelperspectief NOVEX-Amersfoort en Utrecht met elkaar en met het Ontwikkelperspectief in verband worden gebracht en in de tijd geplaatst.
2. Een RIA van het Rijk en de regio samen, mogelijk (later) ook met de private investeringen. Daarin worden de investeringen in kaart gebracht, dat doorwerking krijgt in een financiële strategie en begrotingen.
3. Een geactualiseerde governance van U Ned die past bij deze volgende fase van het als overheden gezamenlijk werken aan de opgaven van de MRU. Deze actualisatieslag is nodig omdat we steeds meer thema's betrekken bij de ontwikkeling van de regio (meer integraal werken) en het NOVEX-gebied is uitgebreid met de regio Amersfoort. De geactualiseerde governance maakt inzichtelijk wat onderdeel uitmaakt van U Ned en hoe aanpalende onderwerpen en organisaties zicht tot het

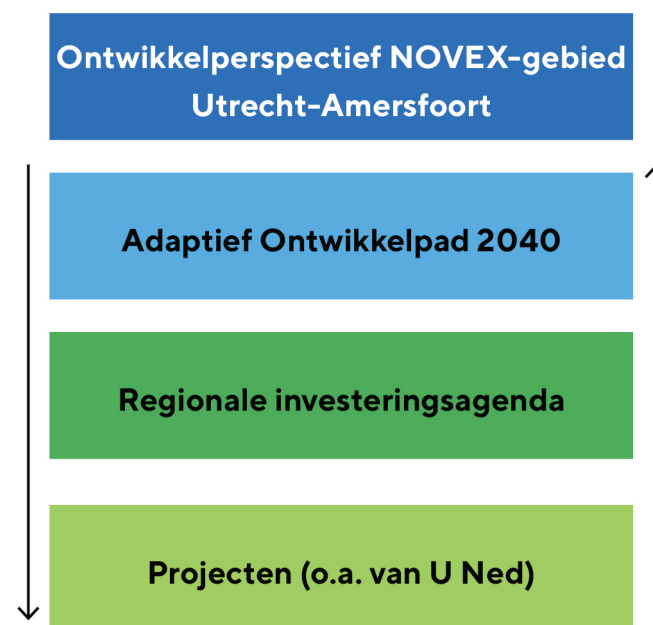
gezamenlijke onderzoeksprogramma verhouden, denk bijvoorbeeld aan Groen Groeit Mee of de p-MIEK.

4. Een systeem van monitoring om op strategisch niveau ontwikkelingen en trends van binnen en buiten de MRU in beeld te hebben.

Op deze manier ontstaat een werkwijze waarop binnen de opgave in de MRU kan worden bijgestuurd op projecten en programma's. We streven ernaar dat bij het BO MIRT 2023 de betrokken partijen (de eerste versie van) deze producten kunnen vaststellen. Hierbij zullen vanzelfsprekend de raden en staten worden betrokken. Met deze werkwijze wordt beoogd de kwaliteit van de besluitvorming te verbeteren.

De RIA kan gelijktijdig of volgend op de uitvoeringsagenda worden opgesteld. Hierin wordt de programmering van opgaven voorzien van benodigde, reeds beschikbare en nog te vinden middelen. Het instrument RIA wordt in samenwerking met de Stichting Kennis Gebiedsontwikke-

ling via een aantal pilots in NOVEX-gebieden nader uitgewerkt. De uitkomsten van deze pilots zullen bij het vormgeven van de RIA Utrecht-Amersfoort worden betrokken.

Figuur 2: Schematische weergave van de samenhang van de producten

Begrippenlijst

Groene Poort Een Groene Poort is een goed bereikbare locatie van waaruit landschappen en natuurgebieden ontsloten worden voor recreanten.

Metropoolpoort Een Metropoolpoort is een hoogstedelijk centrumgebied in Amersfoort en in Utrecht liggen deze poorten buiten de binnenstad. Een Metropoolpoort heeft een hoge tot zeer hoge bebouwingsdichtheid met veel ruimte voor wonen, werken, detailhandel en voorzieningen. Om dit te kunnen realiseren is een optimale ontsluiting met hoogwaardig openbaar vervoer minimaal vereist, evenals goede fietsverbindingen.

Metropoolregio Utrecht (MRU) Metropoolregio Utrecht is U10 en Regio Amersfoort samen.

Regio Amersfoort In regio Amersfoort werken zeven Utrechtse en

twee Gelderse gemeenten samen aan het versterken van de regio als unieke plek om te wonen, werken en leven. Daartoe wordt samengewerkt op thema's als wonen, werken, mobiliteit, landschap, gezondheid en duurzaamheid.

Regiohubs Plek waar regionaal autoverkeer, o.a. vanuit het buitengebied, richting stedelijk gebied wordt 'weggevangen' vóór de drukte in en rond stedelijk gebied. Bij een regiohub is een overstap mogelijk tussen auto en een directe OV-verbindingen naar werkgebieden.

Regiopoort Een Regiopoort is een stedelijk centrumgebied, buiten het stedelijk kerngebied, met een regionaal invloedsgebied. Een Regiopoort heeft een gemengd stedelijk milieu met ruimte voor wonen, werken, detailhandel en voorzieningen. Een goede ontsluiting met hoogwaardig openbaar vervoer is minimaal vereist, evenals goede fietsverbindingen.

Ringhubs Plekken zoals Westraven en Parking XL met P+R functie waar

ook regulier straatparkeren op grotere schaal wordt vervangen.

Startpakket fysieke leefomgeving

Het provinciaal startpakket fysieke leefomgeving is op 12 december 2022 verstuurd aan de provincies. In dit startpakket zijn de grote nationale ruimtelijke opgaven uit de verschillende nationale programma's samengebracht die in de Ruimtelijke Ordeningsbrief (d.d. 17 mei 2022) zijn benoemd en begint de ruimtelijke vertaling van de nationale opgaven. Dit gebeurt enerzijds via de provinciale ruimtelijke voorstellen en de op basis daarvan af te sluiten ruimtelijke arrangementen, en anderzijds via de ontwikkelperspectieven, uitvoeringsagenda's en RIA's van de NOVEX-gebieden.

Water en bodem sturend Het begrip "water en bodem sturend" komt uit de Kabinetsbrief "Water en bodem sturend" van november 2022. Water en bodem moet volgens het Kabinet meer sturend worden in de ruimtelijke ordening. Het klimaat wordt grilliger en vraagt daarmee meer ruimte en aandacht voor water

en bodem in de ruimtelijke inrichting zoals ruimte voor waterberging om piekbuien op te vangen. Overheden werken aan de uitwerking van dit principe.

U10 U10 is de netwerkorganisatie waarin 16 gemeenten in de regio Utrecht samenwerken als antwoord op grote maatschappelijke thema's en uitdagingen. U10-gemeenten werken met elkaar samen op grote thema's als mobiliteit, economie, wonen, gezondheid en inclusiviteit, groen en landschap en duurzaamheid. U10 heeft in nauwe samenwerking en op basis van dezelfde bouwstenen met 'Utrecht Nabij' het Integraal Ruimtelijk Perspectief 2040 van de U10 (IRP) opgesteld en is daardoor gelijkloend.

Wijkhubs Verzamelplek van verschillende vormen van vervoer aan de randen van bepaalde wijken. Deze vervangen regulier straatparkeren door bezoekers en bewoners in stedelijk gebied.

BIJLAGEN

Overzicht gezamenlijke stappen

Overzicht gezamenlijke stappen			
Document	Datum	Inhoud	Conclusies/afspraken
Ontwikkelperspectief 'Utrecht Nabij'	November 2020	<p>Het ontwikkelperspectief 'Utrecht Nabij' schetst hoe Rijk en regio tot 2040 om willen gaan met de ontwikkeling van wonen, werken, bereikbaarheid en leefbaarheid in de metropoolregio Utrecht. De belangrijkste keuzes uit 'Utrecht Nabij' zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstedelijking concentreren in grote U op Metropoolknopen en regiopoorten • Inzetten op slimme mobiliteit met voldoende alternatieven waarbij ingezet wordt op lopen, fietsen en OV • Maak het mobiliteitssysteem samenhangend: zet in op alles. 	BOL 2022: De realisatie van de verstedelijkingsstrategieën Utrecht en Amersfoort (NOVEX-gebied MRU) in een programmatische aanpak Rijk-regio. Basis daarvoor is het Ontwikkelperspectief 'Utrecht Nabij' en het Ontwikkelbeeld 'Regio Amersfoort Centraal!'.
RES 1.0 U16	Mei 2021	Uitwerking Regio U16 voor 2030 en 2050 van opgaven voor duurzame elektriciteitsopwekking en voor energiebesparing en warmte.	
RES 1.0 Regio Amersfoort	Mei 2021	Uitwerking Regio Amersfoort voor 2030 en 2050 van opgaven voor duurzame elektriciteitsopwekking en voor energiebesparing en warmte.	
Groen Groeit Mee - opgaven in beeld, financiering	Juni 2021	Het rapport geeft een overzicht van de groenblauwe opgaven in provincie Utrecht tot 2040 in relatie tot de verstedelijkingsopgaven. Het rapport biedt eveneens inzicht in de kosten voor investering en beheer.	
RES Regio Foodvalley	Juli 2021	Uitwerking Regio Food Valley voor 2030 en 2050 van opgaven voor duurzame elektriciteitsopwekking en voor energiebesparing en warmte.	

Ontwikkelbeeld 'Regio Amersfoort Centraal!'	September 2021	Verstedelijkingsstrategie als resultaat van nauwe samenwerking tussen de regiogemeenten naar aanleiding van de woonopgave na 2030.	BOL 2022: De realisatie van de verstedelijkingsstrategieën Utrecht en Amersfoort (NOVEX-gebied MRU) in een programmatische aanpak Rijk-regio. Basis daarvoor is het Ontwikkelperspectief 'Utrecht Nabij' en het Ontwikkelbeeld 'Regio Amersfoort Centraal'.
Groen Groeit Mee Pact	Februari 2022	Het is vanzelfsprekend om mobiliteit en infrastructuur aan het begin van een ruimtelijk project mee te nemen, anno 2022 voegen we hier 'groen en blauw' aan toe.	Op 7 februari 2022 ondertekenden bijna veertig betrokken overheden, natuurorganisaties en andere partners het Groen Groeit Mee Pact. Daarmee benadrukken wij onze gedeelde ambitie om bij alle ruimtelijke plannen en gebiedsontwikkelingen, de ontwikkeling van (recreatief) groen en water evenwichtig en volwaardig te laten meegroeien.
MIRT-verkenning OV en Wonen: conclusies kansrijke maatregelen (zeef 1)	Oktober 2022	In de analysefase staat het afvallen van maatregelen centraal: op welke maatregelen of combinaties van maatregelen wordt in de volgende fase niet meer doorgestudeerd. De maatregelen worden beoordeeld op doelbereik, netwerkeffectiviteit, kosten, realisatietermijn, toekomstvastheid, ruimtelijke kwaliteit, verkeersveiligheid, milieueffecten en draagvlak. De meest kansrijke maatregelen blijven over.	Rijk en regio besluiten in de vervolgfase (zeef 2) van de MIRT-verkenning OV en Wonen door te studeren op de geïdentificeerde kansrijke oplossingsrichtingen: de (deels) ondergrondse Merwedelijn, de Papendorplijn in samenhang met de huidige SUNIJ-lijn, busbaanopties via de Waterlinieweg en Utrecht Science Park (USP) en de frequentieverhoging van de Uithoftram.
U Ned Mobiliteitsstrategie 2040	Oktober 2022	De Mobiliteitsstrategie richt zich op een robuust, duurzaam en samenhangend regionaal en multimodaal mobiliteitssysteem, gedragen door alle partners, waarmee de verwachte groei van de mobiliteit in de regio beheersbaar kan worden opgevangen, in combinatie met een betere leefkwaliteit.	De Mobiliteitsstrategie legt richtinggevende principes vast. Deze zijn door Rijk en regio onderschreven op het BO MIRT 2022.

Metropoolpoorten 'Utrecht Nabij' Gebiedsonderzoeken Metropoolre- gio Utrecht 2040	Oktober 2022	<p>Onderzoek naar de kansen en belemmeringen in de drie gebieden voor verstedelijking: wonen, werken, groen, water, recreatie, voorzieningen.</p> <p>Onderzoek naar de ingrepen die nodig zijn om dit mogelijk te maken: o.a. op het gebied van groen, mobiliteit en leefbaarheid.</p> <p>De drie gebieden (metropoolpoorten) zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A12-zone met doorkijk naar Rijnenburg – Utrecht Science Park-Lunetten/Koningsweg – Leidsche Rijn-Zuilen, met een focus op Lage Weide en in samenhang met Overvecht 	<ul style="list-style-type: none"> – Rijk en regio onderschrijven de potentie en bijbehorende condities van de onderzochte gebieden. – Rijk en regio zetten in op een ontwikkeling van een grootschalige A12-zone als logische vervolgstap binnen Groot Merwede irt de aanleg van de Merwedelijn, en doorontwikkeling naar Rijnenburg. – Na ontwikkeling van de A12-zone zijn er mogelijkheden om richting oosten uit te breiden naar Lunetten/koningsweg en richting westen in Rijnenburg. De condities om dit mogelijk te maken worden verder onderzocht. – Rijk en regio spreken af om te starten met een multi-modaal MIRT-onderzoek naar de integrale gebiedsontwikkeling van de A12-zone en de doorontwikkeling naar Rijnenburg.
Groeien in nabijheid Bevindingen onderzoeken U Ned (Synergiedocument)	November 2022	<p>Om een integrale afweging te kunnen maken over de keuzes en investeringen die nodig zijn voor de verstedelijking en bereikbaarheid van de MRU zijn in dit document de uitkomsten vanuit de verschillende programmalijnen samengebracht.</p>	
Aanpak 2030, KTA en Regiopoorten	December 2022	<ul style="list-style-type: none"> – Aanpak 2030: Regionale pakketten aan “kleine” mobiliteitsmaatregelen ontwikkelen – KTA: 	<ul style="list-style-type: none"> – Aanpak 2030: Uitwerken maatregelpakket Aanpak 2030 – KTA: Voortzetten Goed op Weg – Toevoegen regiopoorten Amersfoort en uitwerken
Woondeal 2022-2030 U10	Maart 2023	61.169 woningen	
Woondeal 2022-2030 Regio Amersfoort	Maart 2023	27.133 woningen (3.857 Nijkerk, 5.380 Barneveld)	

Afsprakenlijst BO-MIRT november 2022

A. AFSPRAKEN WONINGBOUW EN MOBILITEIT

1. Ontsluiting grootschalige woningbouwlocaties - Utrecht

Woningbouw

- Rijk en regio spreken af dat er tot en met 2030 in Utrecht Groot Merwede 25.500 woningen worden gerealiseerd, waarvan minimaal 55% betaalbaar. Na 2030 is er potentie om nog eens 34.500 – 44.500 woningen te realiseren. Het totaal aantal mogelijk te bouwen woningen bedraagt 60.000 – 70.000, waarvan in totaal 15.250 – 26.800 woningen in de grootschalige A12 Zone en 22.500 – 25.000 woningen in Rijnenburg.
- Een groot deel van de woningen tot en met 2030, namelijk 19.000 woningen, is onderdeel van het provinciaal randvoorwaardelijk bod aan de nationale woningbouwopgave.

Ontsluiting van de woningbouw Groot Merwede

- Rijk en regio nemen kennis van de resultaten van de analysefase van de MIRT-Verkenning OV en Wonen. Geconstateerd is dat voor het bereiken van de drie doelstellingen 1) het door openbaar vervoer bereikbaar maken van nieuwe woon- en werklocaties Utrecht Zuidwest en Nieuwegein, 2) de bereikbaarheid van Utrecht Science Park en 3) het voorkomen van overbelasting rond Utrecht Centraal:
  - Het binnen de scope van deze MIRT-verkenning

niet kansrijk is nieuwe stations in combinatie met 'zwaardere' OV-verbindingen verder te onderzoeken.

- Voor een toekomstvast mobiliteitssysteem een systeemsprong noodzakelijk is met een Merwedelijk van Utrecht Centraal naar Nieuwegein. Een (deels) ondergrondse Merwedelijk draagt het meest bij aan het oplossen van de woningbouwopgave in dit gebied.
- De kansrijke maatregelen niet binnen het bedrag (€ 380 mln.) passen dat daarvoor bij aanvang van de verkenning is gereserveerd.
- Voor het bereiken van de drie doelstellingen besluiten Rijk en regio in de vervolgfase (zeef 2) van de MIRT-verkenning OV en Wonen door te studeren op de geïdentificeerde kansrijke oplossingsrichtingen: de (deels) ondergrondse Merwedelijk, Papendorplijn in samenhang met de huidige SUNIJ-lijn, busbaanopties via de Waterlinieweg en Utrecht Science Park (USP) en de frequentieverhoging van de Uithoftram.
- Rijk en regio hebben met het startbesluit van de MIRT-verkenning OV en Wonen in de regio Utrecht (BO MIRT 2019) gezamenlijk € 380 mln. gereserveerd. Daarbij heeft lenW € 150 mln. gereserveerd, BZK € 60 mln. en de regio € 170 mln. De bedragen van het Rijk zijn gebaseerd op prijspeil 2019 en inclusief btw, die van de regio zijn exclusief btw.
- Voor (de ontsluiting van) woningbouw in de grootschalige woningbouwlocatie Utrecht Groot Mer-

wede is de Merwedelijk essentieel. Voor de Merwedelijk stelt het Rijk, als onderdeel van de in het coalitieakkoord geormerkte middelen van € 7,5 mld. voor de ontsluiting van woningbouw, aanvullend budget ter beschikking.

- Rijk en regio besluiten, aanvullend op het in het BO MIRT 2019 gereserveerde Rijk-regio budget van € 380 mln., € 845 mln. te reserveren voor de Merwedelijk als onderdeel van de MIRT-verkenning OV en Wonen in de regio Utrecht, waarmee het totaal te reserveren bedrag uitkomt op € 1,225 mld.:
  - Het Rijk reserveert aanvullend een taakstellend budget van € 600 mln. (prijspeil 2022, inclusief btw), vanuit de middelen uit het coalitieakkoord voor de ontsluiting van woningbouw voor de Merwedelijk. De bijdrage van het Rijk vindt via een specifieke uitkering plaats en wordt, conform de MIRT-systematiek, tot de specifieke uitkering is uitgekeerd jaarlijks geïndexeerd met de uitgekeerde IBOI.
  - De regio reserveert aanvullend een taakstellend budget van € 245 mln. (exclusief btw) voor de Merwedelijk, waarbij gemeente Utrecht en de provincie Utrecht ieder € 115 mln. euro reserveren en de gemeente Nieuwegein € 15 mln.
  - De afspraken worden verwerkt in een addendum van de startbeslissing van de MIRT-verkenning ov en wonen.
- De MIRT-verkenning OV en Wonen zal conform het startbesluit uit 2019 en de tussenresultaten van zeef 1 uit 2022 met het totaalbudget van € 1,225

mld. worden voortgezet. Dit bedrag is gereserveerd voor de Merwedelijn. De MIRT-verkenning bestaat naast de Merwedelijn ook uit drie andere onderdelen, zoals hiervoor benoemd. De MIRT-verkenning heeft nu een tussenstap gezet, in de volgende fase worden er nog verschillende varianten voor de vier onderdelen onderzocht. Voor het totaal aan maatregelen zal conform de MIRT-spelregels een voorkeursalternatief worden genomen. Hierbij moeten het dan beschikbare budget en scope 100% bij elkaar passen. In het BO MIRT 2023 wordt de voortgang van de MIRT-verkenning besproken.

- Het Rijk reserveert een taakstellend bedrag van € 100 mln. (prijspeil 2022, inclusief btw) ten behoeve van de autobereikbaarheid voor het (hoofd)wegennet van de NOVEX-woningbouwlocatie Groot Merwede tot en met 2030 en daarmee het draaiend houden van de draaischijf Utrecht. Het bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met de uitgekeerde IBOI. De middelen zijn bedoeld voor een samenhangend pakket van slimme mobiliteitsmaatregelen voor onder andere dynamisch verkeersmanagement, toeritdosering, hubs, buffercapaciteit op-/afritten en een betere inrichting van knooppunten. Dit pakket wordt onder andere getoetst op de gevolgen voor het onderliggend wegennet, het openbaar vervoer (bussen, BRT, ed) en mobiliteitstransitie. In opdracht van het Ministerie van IenW werkt Rijkswaterstaat hiervoor voorstellen uit, welke binnen U Ned met de regio worden besproken. Over de voorstellen kan in 2023 besloten worden.

- Rijk en regio spreken af om te starten met een multimodaal MIRT-onderzoek naar de integrale gebiedsontwikkeling van de A12-zone en de doorontwikkeling naar Rijnenburg. Met aandacht voor de benodigde bedrijf verplaatsingen, groenstructuur, de relatie met bodem- en watersysteem/klimaatadaptatie, gezonde leefomgeving, en energienetwerken. Rijk en regio maken binnen de samenwerking van het programma U Ned afspraken over het trekkerschap, en cofinanciering. En kijken met elkaar naar hoe een eventuele uitvoeringsorganisatie voor de gebiedsontwikkeling eruit kan komen te zien.

- De regio stelt op dit moment een alternatief op voor het Tracébesluit A27/A12 Ring Utrecht. Indien het alternatief gelijkwaardig is kan het vastgestelde Tracébesluit worden gewijzigd.

- Uiterlijk in het BOL 2023 meldt de regio de stand van zaken. In het BOL 2023 bespreken Rijk en regio ook of er op korte termijn ruimte is voor bijvoorbeeld tijdelijke woningbouw op Rijnenburg. Bovenstaande ontwikkelingen worden in samenhang gezien.

- In het BOL 2022 zijn afspraken gemaakt over de verstedelijkingsstrategieën Utrecht en Amersfoort (NOVEX-gebied MRU). Bovenstaande afspraken passen hierin. Hierbij werken Rijk en regio gezamenlijk aan binnen de samenwerking van het programma U Ned:

- De realisatie van de verstedelijkingsstrategieën Utrecht en Amersfoort (NOVEX-gebied MRU) in een programmatische aanpak Rijk-regio.

Basis daarvoor is het Ontwikkelperspectief 'Utrecht Nabij' en het Ontwikkelbeeld 'Regio Amersfoort Centraal!'.
– Het op orde brengen van benodigde randvoorwaarden hiervoor: aanpak stikstof, versterking multimodale bereikbaarheid, groen groeit mee en toevoeging energienetwerken (elektra en warmte).

2. Ontsluiting grootschalige woningbouwlocaties – Spoor-/A1-zone Amersfoort

Woningbouw

- In de grootschalige NOVEX-woningbouwlocatie Amersfoort Spoor-/A1-zone worden tot en met 2030 8.500 woningen gebouwd. Circa 2/3e deel van de woningen tot en met 2030 wordt gerealiseerd in het betaalbare segment.
- Na 2030 heeft de grootschalig NOVEX-woningbouwlocatie potentie voor de realisatie van nog eens 5.500 woningen.
- Amersfoort spant zich maximaal in om, naast de reeds gerealiseerde 1.150 flexwoningen in de gemeente, extra locaties te vinden voor de realisatie van enkele honderden flexwoningen in de gemeente. In dit kader worden o.a. de mogelijkheden in de A1-zone (Vathorst-Bovenduist) verkend. De definitieve locaties zullen worden opgenomen in de woondeal voor de regio Amersfoort.

Regionale mobiliteitsmaatregelen

- Het Rijk reserveert middelen voor een mobiliteitspakket voor de ontsluiting van het grootschalige NOVEX-woningbouwlocatie deelgebied Spoorzone en deelgebied A1-zone (Vathorst-Bovenduist). Onderdeel van dit mobiliteitspakket zijn onder meer de realisatie van de ontsluiting van Bovenduist op de A1 en het verbeteren van de omgeving en de bereikbaarheid van Amersfoort CS en Amersfoort-Schothorst.
- De taakstellende bijdrage van het Rijk is € 65 mln. (prijspeil 2022, inclusief btw). Het bedrag wordt -tot aan het moment van uitkeren- jaarlijks geïndexeerd met de uitgekeerde IBOI. Er zal afdracht plaatsvinden aan het btw-compensatiefonds.
- De middelen voor het mobiliteitspakket worden uitgekeerd via een specifieke uitkering. Kostenverhogende scopewijzigingen en verdere risico's zijn voor rekening van de gemeente (danwel in samenwerking met mede-bekostigende partners zoals provincie en marktpartijen, etc.).
- Als onderdeel van de bijdrage van € 65 mln. levert het Rijk voor de maatregelen die verbonden zijn aan de stations Amersfoort CS en Amersfoort Schothorst een bijdrage van € 8 mln. (respectievelijk circa € 5 mln. en € 3 mln., inclusief btw). Voor deze bijdrage geldt mogelijk (gedeeltelijk) geen afdracht aan het btw-compensatiefonds, afhankelijk van de ontvanger en wijze de uitkering (ProRail of gemeente).
- Rijk, gemeente en ProRail maken gezamenlijk afspraken over de meest optimale inzet van de € 8 mln. (o.a. mede i.r.t. exploitatielasten) en tevens de middelen uit de versnellingsafspraken die ook gekoppeld zijn aan Station Amersfoort CS.
- De regio zet zich in voor het dekken van haar deel van het afgesproken mobiliteitspakket voor de bouw van 8.500 woningen in de periode tot en met 2030 (met inachtneming van het budgetrecht van raden/staten), zodat in het BOL 2023 definitieve afspraken kunnen worden vastgesteld.
- In het BOL 2022 zijn afspraken gemaakt over de verstedelijkingsstrategieën Utrecht en Amersfoort (NOVEX-gebied MRU). Bovenstaande afspraken passen hierin. Hier werken Rijk en regio gezamenlijk aan binnen het programma U Ned:
  - De realisatie van de verstedelijkingsstrategieën Utrecht en Amersfoort (NOVEX-gebied MRU) in een programmatische aanpak Rijk-regio. Basis daarvoor is het Ontwikkelperspectief 'Utrecht Nabij' en het Ontwikkelbeeld 'Regio Amersfoort Centraal!'.
    - Het op orde brengen van benodigde randvoorwaarden hiervoor, waaronder: aanpak stikstof, versterking multimodale bereikbaarheid, groen groeit mee en toevoeging energienetwerken (elektra en warmte).
- In aanvulling op bovenstaand bijdrage voor het mobiliteitspakket maken Rijk en Amersfoort ook een versnellingsafpraak over de versnelling van woningen in de Spoorzone. De besluitvormingstekst voor de versnellingsafpraak wordt bij agendapunt 4.4 vastgesteld.

Proces

- Bovenstaande afspraken over woningbouw en mobiliteit worden opgenomen in de geactualiseerde woondeal regio Amersfoort.

3. Overige investeringen in hoofdnetwerken (Rijksprojecten)

- Het Rijk reserveert, met kennisname door de regio, € 730 mln. voor een aantal projecten, waaronder gelegen in Utrecht-Amersfoort:
  - Pakket maatregelen A12 Ring Utrecht, inclusief verkeersmanagement: € 100 mln.
- De bijdrage van het Rijk van € 730 mln. is in prijsspeil 2022, inclusief btw en taakstellend. Het bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd, tot het moment van uitkeren, met de IBOI.
- De vigerende bestuurlijke afspraken blijven van kracht, ook met betrekking tot financiële risico's.
- In het geval de regio mede opdrachtgever van het project is dragen Rijk en regio gezamenlijk zorg voor het beheersen van de risico's door het volgen van de MIRT-spelregels. In geval het taakstellende bedrag niet toereikend is wordt overgegaan tot:
  - Optimaliseren binnen de gewenste scope.
  - Indien dit geen gewenst effect oplevert dan aanpassen van de scope.

– Project faseren, uitstellen (tijd) of stopzetten.

– Daar waar het gaat om reeds bestaande projecten vervolgen deze het lopende MIRT-proces, daar waar het gaat om nieuwe projecten worden deze conform het MIRT-proces opgepakt. Daarbij wordt waar nodig de verbinding gelegd met de programma's U Ned en SBaB, waarbij wordt aangetekend dat een aantal projecten daar reeds onderdeel van uitmaakt.

Versnellingsafspraken woningbouwlocaties

De tabel hiernaast bevat de definitieve afspraak van de voorstellen uit de eerste ronde waarvoor onder voorbehoud van cofinanciering een reservering is gemaakt en de afspraken voor de tweede ronde. De middelen worden via een specifieke uitkering uitbetaald aan gemeenten. Voor de tweede ronde versnellingsafspraken zijn de voorwaarden van toepassing die zijn vastgesteld in het BO Leefomgeving juni 2022.

Definitieve afspraken voorstellen eerste ronde			
Gemeente: voorstel	Woningen	Toegekende Rijksbijdrage (totaal, inclusief btw)	Co-financiering (inclusief btw)
Utrecht: 2e Daalsedijk (inclusief Wisselspoor), Cartesiusdriehoek, Sportpark Zuilense Overvecht	1.544	€ 16.516.500	€ 8.893.500
Soest: Multimodale ontsluiting en leefbaarheid Soesterberg	920	€ 1.989.845	€ 1.071.455
Veenendaal: Groenpoort	968	€ 1.442.284	€ 776.615

Definitieve afspraken voorstellen tweede ronde			
Gemeente: voorstel	Woningen	Toegekende Rijksbijdrage (totaal, inclusief btw)	Co-financiering (inclusief btw)
Amersfoort: Spoorzone Amersfoort C.S.+	4.830	€ 30.372.300	€ 16.577.000
Houten: Houten Centrum, Molenzoom, Koppeling	4.750	€ 7.500.000	€ 7.500.000
Stichtse Vecht: Stichtse Vecht Planetenbaan/ Het Kwadrant en Bisonspoor	3.152	€ 3.930.543	€ 5.747.361

B. AFSPRAKEN REGIO UTRECHT

1. NOVEX-gebied MRU: Programma U Ned

Mobiliteitsstrategie

- Rijk en regio onderschrijven de richtinggevende principes die opgesteld zijn in de Mobiliteitsstrategie U Ned 2040 en stellen de gesignaleerde mobiliteitsopgaven 2040 vast, en constateren dat ondanks toepassing van de principes de opgaven op alle netwerken omvangrijk zijn en blijven en dat vraagt om stevige maatregelen.
- Rijk en regio werken de aanbevelingen uit de uitwer kingsagenda als vervolg van de Mobiliteitsstrategie binnen U Ned verder uit, met daarbij o.a. aandacht voor afstemming van de spoorse onderzoeksvor stellen

MIRT-verkenning OV & Wonen

- Rijk en regio nemen kennis van de resultaten van de Analysefase van de MIRT-Verkenning OV en Wo nen. Rijk en regio constateren:
  - Dat het binnen deze MIRT-Verkenning het niet kansrijk is nieuwe stations in combinatie met ‘zwaardere’ OV verbindingen verder te onder zoeken.
  - Voor een toekomst vast mobiliteitssysteem is een systeemsprong noodzakelijk met een Mer wedelijn van Utrecht CS naar Nieuwegein. Een (deels) ondergrondse Merwedelijn draagt het meest bij aan het oplossen van de woningbouw opgabe in dit gebied.
  - De kansrijke maatregelen passen niet binnen het bedrag (€ 380 mln.) dat bij aanvang van de

verkenning gereserveerd is. Het is zodoende noodzakelijk om aanvullende middelen te reser veren, als we de huidige doelen van de verken ning willen vasthouden.

- Rijk en regio besluiten in de vervolgfase (zeef 2) van de MIRT-verkenning OV en Wonen door te studeren op de geïdentificeerde kansrijke oplossingsrich tingen: de (deels) ondergrondse Merwedelijn, de Papendorplijn in samenhang met de huidige SUNIJ lijn, busbaanopties via de Waterlinieweg en Utrecht Science Park (USP) en de frequentieverhoging van de Uithoftram.

Knooppunt Hoevelaken

- Rijk en regio bevestigen de urgentie van een snelle realisatie van Knooppunt Hoevelaken (A1/A28) na dat de Raad van State uitspraak gedaan heeft over de ViA15 irt stikstof. Dit conform de afspraken uit de bestuursovereenkomst en aanvullend gemaakte bestuurlijke afspraken in de Regio Amersfoort.
- Rijk en regio spannen zich in om met nader te bepalen (no-regret) maatregelen de impact van de uitgestelde oplevering van Knooppunt Hoevelaken op te vangen. Identificatie van deze maatregelen vindt plaats binnen de U Ned programmalijnen Kor te Termijn Aanpak (KTA) en Aanpak 2030.

Aanpak 2030

- Rijk en regio doen een onderzoek naar de mobili teitseffecten en de kosten en baten van het pakket “Aanpak 2030”, zijnde een pakket aan kleinschalige

mobiliteitsmaatregelen die voor 2030 bijdragen aan het bereikbaar houden van de regio. Inzet is om op het BO MIRT 2023 over de meest effectieve maatre gelen afspraken te maken.

Gebiedsonderzoeken

- Rijk en regio onderschrijven de potentie en bijbe horende condities van de onderzochte gebieden: A12-zone, USP-Lunetten/Koningsweg, Lage Weide en omstreken en Overvecht. De reeds geplande verdichting in Utrecht Science Park (USP) (meer ge mengd milieu wonen-werken), Overvecht (kansen voor verdichting benutten), en Lage Weide (intensi vering bedrijvigheid) wordt voortgezet. Rijk en regio zullen -elk vanuit de eigen rol, maar wel met elkaars betrokkenheid verantwoordelijkheid nemen dit verder uit te werken.
- Rijk en regio zetten in op een ontwikkeling van een grootschalige A12-zone als logische vervolgstap binnen Groot Merwede en in relatie tot de aanleg van de Merwedelijn, en doorontwikkeling naar Rijnenburg. Na ontwikkeling van de A12-zone zijn er mogelijkheden om richting oosten uit te breiden met Lunetten/Koningsweg en richting westen in Rijnenburg. De condities om dit mogelijk te maken worden verder onderzocht.
- De regio, zijnde Gemeente Utrecht, neemt initiatief voor nadere uitwerking van de andere opgaven zoals sport, energie, en maatschappelijke voorzieningen en betreft hierbij per gebied de relevante partijen. De uitkomsten hiervan worden, indien relevant, in U

Ned ingebracht om de samenhang goed in beeld te houden.

Groenblauw raamwerk

- Rijk en regio concretiseren maatregelen voor het groen-blauwe raamwerk van o.a. Groen Groeit Mee en de NOVEX woningbouwlocaties om op het BOL 2023 afspraken te kunnen maken om de financiering van de benodigde ingrepen verder te brengen.

Energie

- Rijk en regio geven uitvoering aan de eerdere afspraak uit het BO Leefomgeving: 'De benodigde verzwaring van het bestaande elektriciteitsnetwerk en benutting warmtebronnen t.b.v. energietransitie in samenhang met de plannen voor wonen, werken en duurzame mobiliteit uit de verstedelijkingsstrategie NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort te verkennen.' Dit wordt onder andere betrokken bij de nadere uitwerking van de ontwikkeling van de A12-zone, Rijnenburg en de Spoor-/A1-zone en Langs Eem en Spoor in Amersfoort.

Oostkant Utrecht

- In aansluiting op de resultaten van de MIRT-verkenning ov en wonen, waaruit blijkt dat het station Lunetten-Koningsweg kansrijk kan zijn, maar op zijn vroegst na 2035, onderzoekt de regio de mogelijkheden voor de ontwikkeling van het station, in samenhang met het te ontwikkelen ov-netwerk (de verbinding naar USP, de A12-zone en Rijnenburg en de Binnenstadsas) en de ontsluiting van de geplande grote woningbouwlocaties langs dat ov-netwerk.

De regio legt in dit onderzoek de verbinding met de studie naar de spoorcorridor Utrecht-Arnhem-Duitse grens (A12-corridor).

Amersfoort

- Rijk en regio besluiten, gezien de verwevenheid van de opgave in de Metropoolregio Utrecht, de regio Amersfoort en stad Amersfoort en haar bijbehorende opgave integraal op te nemen in U Ned.

Regiopoorten

- Rijk en regio brengen de groeipotenties van de regiopoorten verder in beeld in het programma Regiopoorten en agenderen vervolgstappen, inclusief de invulling van randvoorwaarden, in het BO MIRT in 2023. Hierbij worden de regiopoorten van regio Amersfoort integraal meegenomen. Ook wordt daarbij gekeken naar o.a. de multimodale overstappotentie van (hoofdwegennet) hubs i.c.m. met nieuwe producten als BRT-lijnen.

Korte Termijn Aanpak (KTA)

- Tijdens het BO MIRT 2018 is een pakket van maatregelen vastgesteld voor de Korte Termijn-Aanpak (KTA 1e Tranche) voor de periode 2019-2021. Het restantbudget op 31 december 2022 is tijdens de Stuurgroep Goedopweg d.d. 17-10-2022 indicatief vastgesteld op € 2.624.000 exclusief btw (waarvan 50% Rijksdeel). Dit bedrag zal worden ingezet voor het programma Versterken KTA (2019-2024) zoals vastgesteld tijdens het BO MIRT 2019. Dit bedrag betreft een aanvulling op de reeds gemaakte financiële afspraak uit 2019 en wordt gebruikt voor een

intensivering van programma Versterken KTA dat is gericht op het doelmatig en duurzaam gebruik van de verkeersinfrastructuur. Het definitieve restant budget van de KTA 1e tranche zal worden vastgesteld tijdens de eerste Stuurgroep Goedopweg in 2023 op basis van de verantwoordingsinformatie die de provincie zal indienen in de SiSa 2022.

2. Programmatische bekostiging

Algemeen

- Rijk en regio onderschrijven de mogelijkheden van programmatische bekostiging voor de urgente woningbouwopgave en de integrale aanpak van de verstedelijkingsopgaven in de NOVEX-gebieden MRA en MRU, vooral als het gaat om het vergroten van de flexibiliteit in het doelmatig aanwenden van de beschikbare budgetten, maar onderkennen dat hieraan ook praktische vraagstukken, randvoorwaarden en knelpunten verbonden zijn.
- Rijk en regio spreken af om in de NOVEX-gebieden MRA en MRU te starten met de voorbereiding van een pilot om vraagstukken, randvoorwaarden en knelpunten van programmatische bekostiging in de praktijk te onderzoeken en verder uit te werken.
- In het BO Leefomgeving Noordwest 2023 zal besluitvorming plaatsvinden over de nadere invulling van de pilot.

Specifiek Metropoolregio Utrecht

- In het NOVEX-gebied MRU zal een pilot worden voorbereid die gericht is op verdere uitwerking

van een adaptieve programmatische bekostiging binnen de programmalijnen van U Ned. Dit betreft onder andere de programmatische aanpak voor de gemaakte afspraken woningbouw en mobiliteit tot 2030 en de Aanpak 2030.

3. Spoorcorridorstudie Utrecht-Foodvalley-Arnhem (A12 Corridor)

- Rijk en regio spreken af samen het proces te starten om te komen tot een MIRT-onderzoek naar de corridor Utrecht – Foodvalley – Arnhem (A12).
- Rijk en regio streven ernaar om deze onderzoeksopzet in het BO Leefomgeving 2023 gereed te hebben voor besluitvorming en daarna het MIRT-onderzoek te starten.
- Tussen Rijk en regio vindt de komende maanden afstemming plaats over de scope, waarbij in ieder geval als uitgangspunten worden meegenomen:
  - de brede bereikbaarheidsopgave op deze corridor;
  - de verstedelijkingsopgave MRU en Arnhem Nijmegen Foodvalley;
  - de bredere impact op de fysieke leefomgeving van mogelijke bereikbaarheidsmaatregelen.
- Er ligt een verband met de verstedelijkingsopgave in Utrecht Oost en IC Lunetten-Koningsweg die beiden op zijn vroegst na 2035 zullen spelen: de resultaten van de separate onderzoeken van de regio hierover zullen t.z.t. worden betrokken bij de bevindingen uit het brede MIRT-onderzoek UAD.

– Rijk en regio zullen in de onderzoeksopzet tevens ingaan op de rolverdeling, taken, verantwoordelijkheden en financiering.

4. Gebruik netwerken optimaliseren: Veilig, Slim en Duurzaam – Noordwest

Noord-Holland, Flevoland en Utrecht

Werkgeversaanpak

- Een groot deel van de reisbewegingen in Nederland is werkgebonden. Rijk en regio blijven investeren in het stimuleren van werkgevers om de werkgerelateerde mobiliteit te verduurzamen (mede in het kader van Besluit CO₂-reductie werkgebonden personenmobiliteit) en het reisgedrag ten tijde van de coronacrisis te bestendigen door meer thuiswerken, beter spreiden van reizen over de dag en over de week. Invulling van de werkgeversaanpak vindt plaats binnen de gebiedsgerichte Bereikbaarheidsprogramma's SBaB en U-Ned (GoedopWeg).

Slimme mobiliteit en versnellen stedelijke platforms

- Hiertoe reserveert het Rijk binnen het programma Veilig, Slim en Duurzaam maximaal € 5 mln. inclusief btw voor versnelling in planvorming en uitvoering van maatregelen. Vanuit de nu deelnemende overheden (Almere, Apeldoorn, Amersfoort, Zwolle, Dordrecht, Helmond en Heerlen) wordt eenzelfde inspanning geleverd.
- De middelen zijn inzetbaar op voorwaarde van een uiterlijk 1 maart 2023 gezamenlijk door IenW en betrokken gemeenten bestuurlijk vastgesteld plan van aanpak. Dit plan van aanpak bevat een concrete uitwerking van de platformtechnologie, te treffen

maatregelen en activiteiten gericht op digitalisering van lokaal beleid, ontsluiten data silo's, expliciteren van informatiebehoeften en sturingsinstrumenten. Hiermee wordt met name ingezet op het verkrijgen van beter en betrouwbaarder digitaal zicht op binnenstedelijke verplaatsingen (goederen en personen, alle modaliteiten). In relatie tot reisdoelen, alternatieven (modaliteit, tijdstippen, routes), de actuele beschikbaarheid van vervoermiddelen (OV, deelmobiliteit, hubs, auto), mogelijke conflicten (bijvoorbeeld venstertijden logistiek in relatie tot fietsroutes schoolgaande jeugd, spits-dal bezetting, laadbehoefte en laadbeschikbaarheid) en de bijstuuringsmogelijkheden hierop;

- In het Plan van Aanpak dient ook ingegaan te worden op de invulling van de wederkerigheid, het doelbereik, de onderlinge samenhang en de impact op beleidseffecten. Voorgestelde lokale maatregelen en activiteiten dienen landelijk opschaalbaar en continueerbaar te zijn en te leiden tot structurele effecten.

Utrecht

Digitalisering Overheden

- In de provincie Utrecht is, met draagvlak in de regio, een implementatieplan bestuurlijk vastgesteld in het UVVB. Tevens zijn grote stappen gezet in de professionalisering van het Regionale Data Team (RDT). Om dit proces versterkt door te zetten investeren Rijk en regio tot en met 2023 in totaal € 1.210.000,- (inclusief btw) in Digitalisering Overheden (verdere digitalisering in het mobiliteitsdomein). Het Rijk draagt maximaal 50% van de kosten met een

maximum van € 605.000 inclusief btw (Ontvanger Provincie Utrecht).

Deelmobiliteitshubs

– Als invulling van de generieke landelijke afspraak over de realisatie van deelmobiliteitshubs heeft de regio een plan van aanpak opgesteld voor de realisatie van twee tranches deelmobiliteitshubs in de regio Utrecht. In het plan van aanpak zijn de eisen voor open en uniforme deelmobiliteitshubs onderschreven en is vastgelegd dat de eerste tranche deelmobiliteitshubs uiterlijk in mei 2023 wordt gerealiseerd. Het Rijk draagt 50% van de werkelijke kosten met een maximum van € 275.000 inclusief btw voor realisatie van de eerste tranche en reserveert 50% van de werkelijke kosten met een maximum van € 225.000 inclusief btw voor realisatie van de tweede tranche (ontvanger: Provincie Utrecht). De reservering voor de tweede tranche wordt uiterlijk op het BO MIRT in 2023 omgezet in een definitieve bijdrage op basis van een door het ministerie van IenW en de regio Utrecht vastgesteld uitvoeringsplan en een positief bestuurlijk besluit over de beschikbaarheid van de benodigde regionale financiële bijdrage van minimaal 50% van de kosten voor de tweede tranche.

5. Spoorbereikbaarheid Amersfoort

– Rijk en regio gezamenlijk de impact op de regionale en (inter)nationale spoorbereikbaarheid van Amersfoort onderzoeken in relatie tot de verstedelijkingsstrategie van de regio Amersfoort als onderdeel van de MRU, zodat dit bijdraagt aan een integrale

afweging bij besluitvorming rond de landelijke spoorcorridors.

– Dit onderzoek op te pakken binnen de U Ned als uitwerking van de Mobiliteitsstrategie in 2023.

6. Intentieovereenkomst Dom-tot-Dam

– Rijk en de betrokken regionale partijen spreken af te onderzoeken of begin 2023 een intentieovereenkomst rond de route van Dom tot Dam gesloten kan worden. In de intentie overeenkomst komen terug de inhoudelijke, procesmatige en financiële vervolgspraken. Rijk en Regio doen dit vanuit een gezamenlijke regierol.

7. Merwedekanaal Utrecht

– Gezamenlijk een traject te starten om te komen tot een intentieovereenkomst in het najaar van 2023 over de overdracht van het eigendom en beheer van het Merwedekanaal, haar oevers en aangrenzende rijkseigendommen binnen de gemeente Utrecht van het Rijk naar de gemeente en het waterschap. Uitgangspunt van de overdracht is dat deze plaats vindt in de huidige staat tegen een daarvoor nog vast te stellen vergoeding ter compensatie van het noodzakelijke en toekomstige onderhoud en de waarde van de over te dragen gronden.

– Voor het vervolgetraject gezamenlijk voor maximaal € 70.000,- een adviesbureau in te huren voor de nadere uitwerking en het opstellen van de benodigde rapportage en kaartmateriaal. De kosten tussen Rijk, gemeente en waterschap worden verdeeld volgens

de verhouding 3 – 3 – 1.

– Uiterlijk bij het BO Leefomgeving in het voorjaar van 2023 maakt het Rijk inzichtelijk of dekking beschikbaar is voor de nog vast te stellen vergoeding ter compensatie van het noodzakelijke en toekomstige onderhoud. Gemeente Utrecht en HDSR maken tevens hun onderhandelingsinzet bekend, zodat hiermee gezamenlijk toegewerkt kan worden naar een voor beide partijen realistische afkoopsom en een intentieovereenkomst bij het BO MIRT 2023.

MUST